

Arszyńska, Joanna

Projekt komputerowej dokumentacji dla pracowni konserwatorskich

---

Acta Universitatis Nicolai Copernici. Zabytkoznawstwo i Konserwatorstwo 21 (270),
3-6

1994

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Zakład Konserwacji Malarstwa
i Rzeźby Polichromowanej

Joanna Arszyńska

PROJEKT KOMPUTEROWEJ DOKUMENTACJI DLA PRACOWNI KONSERWATORSKICH

Rozwijająca się komputeryzacja obejmuje coraz to nowe dziedziny ludzkiej działalności, również konserwację zabytków. W krajach wysoko rozwiniętych już od lat istnieje system komputerowej informacji konserwatorskiej oparty na obejmującej te kraje sieci połączeń komputerowych — w USA i Kanadzie np. od roku 1987, w Wielkiej Brytanii od 1988 r.¹ Powstała w USA i Kanadzie Konserwatorska Sieć Informacyjna (The Conservation Information Network) zapewnia użytkownikom z 65 krajów bezpośrednią informację komputerową, dając dostęp do swoich baz danych za pomocą międzynarodowych sieci komunikacyjnych, udostępnia dane na dyskietkach i publikuje kopie dysków twardych. Sieć udostępnia bazę danych z bibliografią konserwatorską, bazę danych o materiałach konserwatorskich i ich praktycznym zastosowaniu, listę producentów i dostawców materiałów, bazę danych pomocniczych oraz system poczty elektronicznej. Zbiór informacji jest na bieżąco uzupełniany i korygowany.

Komputery wykorzystywane są też bezpośrednio w praktyce konserwatorskiej. Specjalne oprogramowanie do celów dokumentacji przygotowano na przykład w ramach programu konserwacji malowideł w Kaplicy Sykstyńskiej. Pozwala ono na wykonanie dokładnej komputerowej „mapy” malowidła, zawierającej informacje dotyczące techniki wykonania, stanu zachowania i postępu prac konserwatorskich². W Anglii w 1989 roku za pomocą specjalnego oprogramowania przeprowadzono rekonstrukcję ma-

---

¹ Wszystkie informacje na temat systemu Conservation Information Network zaczerpnięto z publikacji *The Getty Conservation Institute, Conservation Information Network*, t. 2, 1989, nr 4, i broszury informacyjnej pod tym samym tytułem bez roku wydania.

² D. Jeffery, *A Renaissance for Michelangelo*, *The National Geographic Magazine*, t. 176, 1989, nr 6, s. 688 (zob. też przedruk cyt. art.: *Wiedza i Życie*, 1990, nr 8, s. 18).

lowideł sufitowych Gentileschi'ego z lat 1629—1631 z tzw. Domu Królowej w Greenwich, które w XVIII w. przeniesiono do innego pałacu i zmieniono ich format. W czasie renowacji Domu Królowej postanowiono przywrócić mu pierwotny wystrój, jednak wspomniane malowidła, istotne dla tego wystroju, stanowią dziś integralną część innego zabytkowego wnętrza i odzyskanie ich było niemożliwe. Powstał więc oryginalny pomysł wykonania komputerowej rekonstrukcji i kopii tych malowideł w skali 1:1 i umieszczenia ich w odrestaurowanym wnętrzu. Wykorzystując barwne diapozytywy oryginalnych malowideł londyńska firma Graphic Palette odtworzyła na ekranie komputera pierwotną kompozycję „pożyczając” brakujące fragmenty z innych, zachowanych partii malowideł i „domalowując” brakujące fragmenty tła. Następnie komputerowy obraz przetworzono na wieloformatowy barwny „wydruk” techniką wykorzystywaną do wykonywania dekoracji teatralnych i dla potrzeb telewizji. Barwne komputerowe reprodukcje malowideł wykonane na tkaninie poliestrowej zamontowano w zrekonstruowanym suficie Wielkiej Sali Domu Królowej³.

O ile to ostatnie rozwiązanie jest kontrowersyjne, to sama operacja komputerowa wydaje się niezwykle interesująca i warta wykorzystania, zwłaszcza przy opracowywaniu np. wariantów rekonstrukcji malowideł o dużych formatach.

Rozwijająca się technika komputerowa ma wiele do zaoferowania konserwatorom zabytków. W Polsce nie mamy jeszcze swobodnego dostępu do tego typu techniki, ale początki wykorzystania komputerów do potrzeb konserwacji zostały zrobione. Powstał między innymi projekt komputerowej dokumentacji dzieł sztuki⁴. Przygotowano go na podstawie istniejącego ogólnopolskiego schematu dokumentacji konserwatorskiej⁵, początkowo na bazie systemu zarządzania bazą danych Micro CDS/ISIS Copyright UNESCO 1985, udostępnianego nieodpłatnie placówkom naukowym do potrzeb informacji naukowej. Po roku pracy zainstalowano nową wersję tego programu — Micro CDS/ISIS Version 2.3 1988.

Podstawowym elementem schematu jest formularz służący do wpisywania informacji o konserwowanym obiekcie. Zawiera on hasła zaczerpnięte z ogólnopolskiego schematu dokumentacji konserwatorskiej i obejmuje informacje dotyczące rodzaju obiektu, jego pochodzenia, techniki wykonania, stanu zachowania, wykonanych zabiegów konserwator-

³ S. Raven, *Wielkie złudzenie*, Brytania, listopad/grudzień 1990, s. 7.

⁴ Opracowany w Zakładzie Konserwacji Malarstwa i Rzeźby Polichromowanej UMK w Toruniu w latach 1989—1990 w ramach R.P.B.P. 1,11. A.2.1.7. przez zespół: prof. M. Roznerska, dr B. Rouba, mgr J. Arszyńska, mgr inż. K. Wieczorkowski.

⁵ *Schemat dokumentacji konserwatorskiej zabytków ruchomych*, BMiOZ, Serbia B, t. 72, (Warszawa) 1983.

Nr inw. zakładu ..... Data przyjęcia ..... Data oddania .....
Nazwa/tytuł .....
Właściciel/użytkownik .....
Nr inw. właśc. ....
Autor, szkoła .....
Sygnatura i in. inskrypcje .....
Data powstania .....
Pochodzenie .....
Wymiary ..... Technika wyk. ....

Stan zachowania

Materiały zastosowane

Opis prac konserw.

Czynności do wyk. ....
Wykonawca, pod kier. ....
Wyk. badań bud., pod kier. ....
Wyk. bad. hist., art., pod kier. ....
Liczba str. dokum. ....
L-ba fot. przed kons. .... I-ba fot. w czasie kon. .... L-ba fot. po kons. ....
Bibliografia obiektu .....

Informacje dodatkowe

skich, użytych materiałów itp. (patrz s. 5). Zapisane informacje magazynowane są w pamięci komputera i łatwo dostępne dzięki sprawnie działającemu systemowi przeszukiwania bazy danych. Wpisując informacje należy przewidzieć, które elementy opisu mogą być przydatne przy późniejszym wyszukiwaniu danych — słowa te lub terminy złożone z dwu, maksimum trzech krótkich wyrazów należy przy wpisywaniu ująć w trójkątny nawias. Oznacza się je w ten sposób jako „słowa kluczowe”, które komputer umieszcza w specjalnym „słowniku terminów”, będącym alfabetycznym zestawieniem wszystkich słów kluczowych. Poszukując informacji na temat danego obiektu, materiału konserwatorskiego, danego zabiegu czy np. informacji o postępowaniu w przypadku określonego rodzaju zniszczeń można korzystać z tego zestawienia lub uzyskać informację bezpośrednio za pomocą specjalnej operacji wyszukiwania danych. Po zaakceptowaniu polecenia komputer wyświetla na ekranie wywołany z pamięci dokument lub grupę dokumentów zawierających poszukiwaną informację. Istnieje też możliwość bezpośredniego przeglądania dokumentów w kolejności, w jakiej zostały wpisane. Posiadany przez nas program umożliwia również sporządzanie uporządkowanych wyciągów, drukowania ich itp.

Ze względu na to, że program ten może zawierać jedynie informacje tekstowe (nie ma możliwości wprowadzenia fotografii ani żadnych elementów graficznych), traktujemy go jedynie jako pomoc przy wyszukiwaniu danych i nie rezygnujemy z opracowywania standardowej dokumentacji konserwatorskiej w formie oprawionego maszynopisu ze zdjęciami i rysunkami. Planujemy w związku z tym opracowanie dodatkowego, skróconego formularza, zawierającego tylko najważniejsze informacje i odsyłającego do odpowiedniego tomu dokumentacji przechowywanego w archiwum. Obecnie trwa wprowadzanie do pamięci komputera zgromadzonego przez ponad 25 lat pracy Zakładu Konserwacji Malarstwa i Rzeźby Polichromowanej UMK materiału informacyjnego, na który składa się ponad 600 tomów dokumentacji i prawie 200 prac magisterskich. Sądzymy, że dokumentacja komputerowa znacznie ułatwi nam dostęp do świadczeń zgromadzonych przez lata pracy, a zapisanych w tomach maszynopisów, z których korzystanie przy wyszukiwaniu informacji jest trudne i czasochłonne.

Opracowany przez nas projekt dokumentacji komputerowej dla pracowni konserwatorskich może funkcjonować samodzielnie, dla potrzeb pojedynczej pracowni, lub może być podłączony do sieci komputerowej.